

Πολιτική απομόνωση του Κ. Σημίτη

Ο πρωθυπουργός εμφανίζεται εγκλωβισμένος σε ένα κυκεώνα εσωκομματικών αναταράξεων

Του Κ. Π. Παπαδιοχού

Σε τροχιά πολιτικής κρίσης διολισθαίνει σταδιακά η χώρα καθώς ο πρωθυπουργός κ. Κ. Σημίτης εμφανίζεται εγκλωβισμένος σε ένα κυκεώνα εσωκομματικών αναταράξεων, ενώ παράλληλα έχει οδηγηθεί σε ένα ιδιότυπο καθεστώς ομηρείας εξ αιτίας της επιλογής του να μεταθέσει τις όποιες πρωτοβουλίες για την αντιστροφή του κλίματος στο διάστημα αμέσως μετά την ολοκλήρωση της ελληνικής προεδρίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Σε κατ' ιδίαν συζητήσεις με κορυφαία κυβερνητικά στελέχη και στενούς του συνεργάτες, ο κ. Σημίτης δεν κρύβει τον βαθύτατο προβληματισμό του για τις τελευταίες εξελίξεις. Ομως, αποφεύγει -ίσως γιατί δεν τις διαθέτει- να δώσει σαφείς απαντήσεις για το «βάθος» που θα έχουν οι επιθέσεις κατά κυβερνητικών

Το Μέγαρο Μαξίμου είναι σαφές ότι δεν έχει διαμορφώσει μέχρι στιγμής μια σαφή «γραμμή άμυνας», έναντι της διαφαινόμενης πολιτικής κρίσης.

και άλλων παραγόντων που εξαπολύει ο εκδότης της «Αυριανής» κ. Γ. Κουρή. Αντιθέτως, είναι σαφέστατος στη δέσμευση ότι δεν προτίθεται να εγκαταλείψει την ηγεσία του ΠΑΣΟΚ, ώστε το κυβερνών κόμμα να δώσει με άλλο αρχηγό τη μάχη των προσεχών εκλογών.

Οι πρόσφατες επιθέσεις

Το μείζον πολιτικό πρόβλημα για τον κ. Σημίτη είναι, πάντως, ότι πέραν των αλληπάλλων πληγμάτων που δέχθηκε η κυβερνητική εικόνα το τελευταίο διάστημα, και ο ίδιος έχει περιέλθει σε μια κατάσταση «πολιτικής απομόνωσης».

Οι πρόσφατες επιθέσεις του κ. Κουρή εκ των πραγμάτων τείνουν να ακυρώσουν πολιτικά δύο εκ των στενών συνεργατών του. Σε κυβερνητικό επίπεδο, τον υπουργό Τύπου κ. Χρ. Πρωτόπαπα, που αποτελεί τη «φωνή» της κυβέρνησης. Και στη Χαριλάου Τρικούπη το μέλος του Ε.Γ. κ. Μ. Νεονάκη που λειτουργούσε ως ο «εξ απορρήτων» του πρωθυπουργού σε θέματα κόμματος. Μάλιστα, το τελευταίο τριήμερο ο κ. Σημίτης είδε και τον στενό του συνεργάτη και γενικό γραμματέα του υπουργικού συμβουλίου κ. Σ. Κοσμίδη να γίνεται στόχος «υπόγειων», αλλά εξαιρετικά σκληρών, εσωκομματικών επιθέσεων εξ α-

Ο κ. Σημίτης δεν μπορεί να προσβλέπει στην πλήρη στήριξη, στην παρούσα εξαιρετικά δυσμενή για τον ίδιο συγκυρία, των κορυφαίων στελεχών.

φορμής της πρότασης την οποία διατύπωσε για δραστηκή μείωση των μελών του υπουργικού συμβουλίου.

Επίσης, ο κ. Σημίτης δεν μπορεί να προσβλέπει στην πλήρη στήριξη, στην παρούσα εξαιρετικά δυσμενή για τον ίδιο συγκυρία, των κορυφαίων στελεχών. Η ευθύνη για τούτο, πάντως, σε μεγάλο βαθμό βαρύνει προσωπικά τον ίδιο, αφού το Μέγαρο Μαξίμου είναι σαφές ότι δεν έχει διαμορφώσει μέχρι στιγμής μια σαφή «γραμμή άμυνας», έναντι της διαφαινόμενης πολιτικής κρίσης. Δεν είναι εξάλλου τυχαίο, ότι σε κατ' ιδίαν συζητήσεις τους οι περισσότεροι κορυφαιοί υπουργοί χαρακτηρίζουν «πολύ μακρύ» το διάστημα των δύο μηνών για το οποίο προσδιόρισε τις πρωτοβουλίες του, μεταξύ των οποίων και ο ανασχηματισμός της κυβέρνησης, ο πρωθυπουργός,

ασχέτως εάν αναγνωρίζουν πως η προεδρία της Ε.Ε. καθιστά τις όποιες αλλαγές στο κυβερνητικό σχήμα στην παρούσα φάση, απαγορευτικές: Ο υπουργός Άμυνας κ. Γ. Παπαντωνίου διατύπωσε την παραπάνω εκτίμηση δημοσίως, ενώ σε κατ' ιδίαν συζητήσεις τους συμφωνούν και άλλοι πρωτοκλασάτοι υπουργοί, όπως η υπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Βάσω Παπανδρέου και ο υπουργός Εσωτερικών κ. Κ. Σκανδαλίδης.

Διαφωνίες μεταξύ Μαξίμου και Χ. Τρικούπη

Τέλος, σε μείζον πρόβλημα εκτιμάται πως μπορεί να εξελιχθούν και οι διαφωνίες μεταξύ του Μεγάρου Μαξίμου και της Χαριλάου Τρικούπη για τη διαχείριση της υφιστάμενης κρίσης.

Στους παροικούντες την Ιερουσαλήμ του ΠΑΣΟΚ αποτελεί εξάλλου κοινό μυστικό ότι ο γραμματέας του κόμματος, κ. Κ. Λαλιώτης, είχε εισηγηθεί στον πρωθυπουργό μια «δραστικότερη» αντίδραση έναντι των στελεχών που δέχθηκαν τις επιθέσεις του κ. Γ. Κουρή. Αλλά και ότι τάσσεται υπέρ μιας προσέγγισης «συμπληψισμού» με την ανάδειξη τυχόν ασθενών σημείων και της Ν.Δ. Ομως, ούτε η μία ούτε η άλλη πρόταση υιοθετήθηκαν τελικώς από τον πρωθυπουργό.

Τα παραπάνω φαινόμενα, ως είναι φυσικό, δημιουργούν εικόνα κινουμένων άμμου συνολικά στο ΠΑΣΟΚ. Δεν είναι τυχαίο ότι ο κ. Θ. Πάγκαλος «πυκνώνει» τα γεύματα με βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, ούτε ότι το μέλος του Ε.Γ. κ. Χρ. Παπουτσής έκρινε σκόπιμο την παρασμένη εβδομάδα να παρέμβει έπειτα από πολύ καιρό στις τρέχουσες εξελίξεις.

Μάλιστα, πολλοί προεξοφλούν ήδη, πως ο πρωθυπουργός θα περάσει μια «δύσκολη ημέρα» στις 27 του μήνα, οπότε και θα συνέλθει η Κεντρική Επιτροπή, καθώς μάλιστα η λεγόμενη εσωκομματική αντιπολίτευση έχει αποφασίσει να κάνει εκεί ιδιαίτερα αισθητή την παρουσία της.

Πάντως, η πραγματική δοκιμασία για τον κ. Σημίτη πιθανώς θα έλθει αμέσως μετά το πέρας της προεδρίας, ειδικά εάν οι πρωτοβουλίες που έχει προαναγγείλει για το συγκεκριμένο διάστημα ο πρωθυπουργός δεν αποδειχθούν ικανές για την αντιστροφή του κλίματος. Εξάλλου στο παρασκήνιο του ΠΑΣΟΚ έχουν αρχίσει να συζητούνται και πάλι μετ' επιτάσεως τα γνωστά σενάρια περί αντικατάστασης του κ. Σημίτη από τον υπουργό Εξωτερικών κ. Γ. Παπανδρέου, προκειμένου το κυβερνών κόμμα να δώσει με αξιώσεις τη μάχη των προσεχών εκλογών.

Ποιος φοβάται τον Κοσμίδη;

Διπλά ατύχησε η ρηξικέλευθη πρόταση του κ. Σ. Κοσμίδη. Όχι διότι δεν υιοθετήθηκε από τον πρωθυπουργό (άλλωστε είναι πολύ νωρίς για να κριθεί η δοσολογία Κοσμίδη στις προτάσεις του κ. Σημίτη). Η πρόταση ατύχησε, διότι εκφωνήθηκε σε λάθος χρόνο και σε λάθος ακροατήριο.

Οι τελευταίοι δέκα μήνες μιας οκταετούς διακυβέρνησης είναι μάλλον η χειρότερη επιλογή για μια μεταρρυθμιστική πρωτοβουλία αυτής της έκτασης και αυτού του βήθους. Οι μεταρρυθμίσεις δεν εξαγγέλλονται σε νεκρό χρόνο. Η προώθησή τους απαιτεί την πολιτική ισχύ, που παρέχει μια πρόσφατα ανανεωμένη πολιτική εντολή και μια κατάλληλα διαμορφωμένη πολιτική συναίνεση. Στην περίπτωση μας δεν συντρέχει ούτε η πρώτη ούτε η δεύτερη προϋπόθεση. Το γεγονός ότι οι απόψεις του γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου δεν είναι νέες, αλλά έχουν διατυπωθεί από το 1995, τιμά μεν τον άνδρα, αλλά δεν περιποιεί τιμή στον πολιτικό του χώρο καθώς αποδεικνύεται ότι όταν –εκλογές 1996, εκλογές 2000– υπήρχαν οι πολιτικές προϋποθέσεις για την προώθηση της μεταρρυθμίσης, δεν έγινε η θετική επιλογή και ο χρόνος, ο πανδαμάτωρ και αναντιστρέπτος, παρήλαε.

Επιπλέον, και η πρωθυπουργική θητεία Σημίτη κινήθηκε στα περισσότερα σημεία από όσα επισμαίνει ο στενός συνεργάτης του στην αντίθετη κατεύθυνση. Δεν δημιουργήθηκαν, βέβαια, νέα υπουργεία, αντίθετα συμπύκθηκαν οι θέσεις υπουργών στο Προεδρείο, στο Οικονομείο και στο Ανάπτυξης. Πλήθυναν, όμως, τα υφυπουργεία με αποκορύφωμα τον τελευταίο ανασχηματισμό. Τότε, ενώ αποκρούσθηκε η ιδέα της δημιουργίας υπουργείου Ολυμπιάδας, θεσπίστηκαν 12 θέσεις υφυπουργών με αντικείμενο την επιμέρους προετοιμασία και τον συντονισμό των υπουργείων για το 2004. Για μεν τον συντονισμό, είναι γνωστό ότι ο ίδιος ο πρωθυπουργός προεδρεύει στη Διυπουργική Επιτροπή, αλλά το κρυφό μυστικό των υφυπουργών είναι το μαρτύριο των αρμοδιοτήτων, που τους έδωσαν με το σταγονόμετρο οι περισσότεροι υπουργοί.

Η διάκριση της κομματικής δομής από την κυβερνητική είναι ένα ακόμη σημείο, στο οποίο τα πράγματα κύλησαν σε εντελώς διαφορετική κατεύθυνση από τις εισηγήσεις του κ. Κοσμίδη. Πρώτον, διότι ο κ.

ΑΣΤΕΡΙΣΚΟΙ ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Σημίτης θέλησε να δώσει ένα αντιπαράδειγμα στη συγκεντρωτική λειτουργία Παπανδρέου και, δεύτερον, λόγω της διαρκώς εμφιλοχωρούσας εσωκομματικής αμφισβήτησης, η σύμμιξη λειτουργιών στο επίπεδο Εκτελεστικού Γραφείου και Κυβερνητικής Επιτροπής ήταν έντονη και διαρκής. Αυτό το στοιχείο, απότοκο ανάγκης, είναι ένα επιπλέον δείγμα από τους αλληπάλλλους εσωκομματικούς συμβιβασμούς, που έκανε ο κ. Σημίτης σε μια προσπάθεια να διευρύνει τα εσωκομματικά ερείσματα του. Όσο, όμως, διευρύνονταν η εσωκομματική

Σχεδιασμένη ή όχι, σε συνεννόηση με τον πρωθυπουργό ή απλώς προσωπική πρωτοβουλία, η δημόσια τοποθέτηση του κ. Κοσμίδη πρόσφερε στον κ. Σημίτη ένα μέτρο των αντιδράσεων στην πολιτική μεταρρύθμιση διόλου ενθαρρυντικό.

στήριξη τόσο αμβλυνόταν η μεταρρυθμιστική πνοή με τυπικό, αλλά και κορυφαίο παράδειγμα την τύχη του Ασφαλιστικού.

Ο χαρακτηρισμός «λάθος ακροατήριο», στο οποίο απευθύνθηκε ο γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου, δεν αφορά τον Ο.Π.Ε.Κ. Ενδεχομένως να μην υπήρχε περισσότερο φιλόξενο βήμα στον ευρύτερο κυβερνητικό και κομματικό χώρο για τέτοιου είδους απόψεις. Λάθος ακροατήριο είναι το πολιτικό προσωπικό του ΠΑΣΟΚ, ειδικά αυτή την περίοδο. Ένα πολυπληθές σώμα ένωσε να απειλείται από τις προτροπές για μειώσεις, σμικρύνσεις και συμπίεσεις υπουργείων και υπηρεσιών. Πόσο πολυπληθές είναι αυτό το σώμα; Πρόσφατα η Νέα Δημοκρατία ανέθεσε σε έμπειρο πολιτικό, πρώτης γραμμής να ετοιμάσει μια λίστα με πρόσωπα κατάλληλα για τη στελέχωση σε επίπεδο κορυφής των οργανισμών και των εταιρειών του Δημοσίου, του ευρύτερου

δημόσιου τομέα και των θυγατρικών τους. Η απογραφή απέδωσε τον εξής απροσδόκητο αριθμό: 3.760 στελέχη μόνο για τις θέσεις των προέδρων, των διευθυνόντων συμβούλων (ή των γενικών διευθυντών). Αν στον αριθμό αυτό προστεθούν και οι 13-17.000 έμμισθες θέσεις των μελών των Δ.Σ. έχουμε την πρώτη μεραρχία της πολιτικής νομενκλατούρας και έτσι καταλαβαίνουμε αυτό που έλεγε ένας πρώην υπουργός: «Αν μαζέψουμε τα “Δου Σου” γεμίζουμε την πλατεία Συντάγματος». Ένας ολόκληρος κόσμος νιώθει απειλούμενος από τα μηνύματα για λιγότερο κράτος και μικρότερη διοίκηση, και εύλογα αισιόθελος είναι, αν οι περικοπές αρχίσουν από τους υπουργούς, προφανώς κάποια στιγμή θα περιλάβουν και εκείνους. Και όταν ο αντιλογος-παισίπινο στην ανησυχία ήταν ότι «αυτές οι ιδέες δεν είναι για τώρα, είναι για το μέλλον», ο περτεός αντι να πέφτει ανέβαινε, καθώς ο καθένας σκεφτόταν ότι αν το ΠΑΣΟΚ μολυνθεί από την ιδέα του μικρότερου κράτους, τότε το μέλλον, ακόμη και το απώτερο, δεν θα είναι «ευρύχωρο».

Σχεδιασμένη ή όχι, σε συνεννόηση με τον πρωθυπουργό ή απλώς προσωπική πρωτοβουλία, η δημόσια τοποθέτηση του κ. Κοσμίδη πρόσφερε στον κ. Σημίτη ένα μέτρο των αντιδράσεων στην πολιτική μεταρρύθμιση διόλου ενθαρρυντικό. Θα είναι κρίμα, πάντως, αν για τον φόβο των Ιουδαίων χαθεί μια ευκαιρία να γίνει μια τομή στο κύκλωμα του πολιτικού χρήματος. Η εισαγωγή στοιχείων από το βρετανικό και το γερμανικό εκλογικό σύστημα με τις ολιγάριθμες ή και μονοεδρικές περιφέρειες πράγματι μπορεί να καταφέρει πλήγμα στη ρίζα της διαπλοκής. Είναι απαραίτητο, βέβαια, να σχεδιασθεί το εκλογικό σύστημα με τρόπο ώστε να μη φαλκιδεύεται η δυνατότητα του πρώτου κόμματος να συγκροτεί κυβέρνηση, να μην υπερπριμοδοτείται το δεύτερο, να μην εξαεμιζείται το στοιχείο της γεωγραφικής ανισοκατανομής των ψήφων. Με δύο λόγια, είναι ανάγκη να υπάρξει συναίνεση με τη Ν.Δ. στο θέμα του εκλογικού νόμου. Ακόμη και αν ο νέος εκλογικός νόμος ψηφισθεί μόνο από το ΠΑΣΟΚ είναι ανάγκη, για την πολιτική εξέλιξη, να έχει τουλάχιστον την ανοχή της και να μη θεωρηθεί ότι αυτός ο νόμος γίνεται για να προκαθορίσει τις πολιτικές εξελίξεις μετά τις επόμενες εκλογές στο γνωστό σενάριο της «παρένθεσης».

Ανασχηματισμός «λάιτ» τον Ιούλιο

Όλα τα «πρωτοκλασάτα» στελέχη παραμένουν στην κυβέρνηση

Παρά τις υψηλές προσδοκίες που δημιούργησε εν όψει του ανασχηματισμού του προσεχούς Ιουλίου η παρέμβαση του «εξ απορρήτων» του πρωθυπουργού, και γραμματέα του υπουργικού συμβουλίου κ. Σ. Κοσμίδη, στις προθέσεις του κ. Σημίτη δεν είναι να προβεί σε ριζοσπαστικές τομές στο κυβερνητικό σχήμα, όταν μάλιστα υπολείπεται λιγότερο από ένας χρόνος μέχρι τις προσεχείς εκλογές.

Σύμφωνα με πληροφορίες, αν και στον κ. Σημίτη έχουν υποβληθεί και διαφορετικές εισηγήσεις, που σε μεγάλο βαθμό επικεντρώνονται στο πρόσωπο του υπουργού Ανάπτυξης κ. Α. Τσοκατζόπουλου, όλα τα «πρωτοκλασάτα» στελέχη της κυβέρνησης θα μετέχουν και στο νέο υπουργικό συμβούλιο, και μάλιστα στα υπουργεία αιχμής. Ενώ, το «στίγμα» της αλλαγής και της ανανέωσης με την προώθηση νέων προσώπων θα δοθεί μέσω των περιφερειακών υπουργείων, όπως για παράδειγμα τα Υγείας, Δικαιοσύνης, Γεωργίας, Ναυτιλίας και Μακεδονίας-Θράκης.

Μετακινήσεις

Κατά την εκτίμηση κορυφαίων κυβερνητικών στελεχών, σχεδόν βέβαιο θεωρείται ότι θα διατηρηθούν και στο νέο κυβερνητικό σχήμα τα σημερινά τους καρτοφυλάκια, λόγω Ολυμπιακών Αγώνων, η υπουργός ΠΕΧΩΔΕ κ. Βάσω Παπανδρέου και ο υπουργός Πολιτισμού κ. Ευάγγ. Βενιζέλος. Ενώ, παράλληλα, εκπληξη πρώτου μεγέθους θα θεωρηθεί και η μετακίνηση του υπουργού Οικονομίας κ. Ν. Χριστοδουλάκη, καθώς πέραν της εμπιστοσύνης που τρέφει προς το πρόσωπό του ο κ. Σημίτης, τυχόν αλλαγή φρουράς στο ΥΠΕΘΟ θα μπορούσε να εκληφθεί ως ομολογία αποτυχίας της ασκούμενης οικονομικής πολιτικής.

Αντιθέτως, πιθανή θεωρείται η μετακίνηση του υπουργού Εξωτερικών κ. Γ. Παπανδρέου σε άλλη θέση, γεγονός που θα επέτρεπε ένα ευρύτερο «ντόμινο» στο κυβερνητικό σχήμα. Εξάλλου, ο κ. Γ. Παπανδρέου δεν είναι αρνητικός σε μια ενδεχόμενη ανάληψη άλλου καρτοφυλακίου, όπως για παράδειγμα του Εσωτερικών ή του Αμυνας. Το ίδιο ισχύει και για τον υπουργό Δημόσιας Τάξης κ. Μ. Χρυσόχοιδη, ο οποίος επίσης δεν θα έλεγε «όχι» στην ανάληψη του ΥΠΕΣ ή ακόμη του υπουργείου Οικονομίας. Επίσης, «ανοικτός» στο ενδεχόμενο αποχώρησης από το υπουργείο Αμυνας εμφανίζεται ο κ. Γ. Παπαντωνίου, ο οποίος μάλιστα φέρεται διατεθειμένος να αναλάβει το «ρίσκο» της μετακίνησης σε κάποιο «καιωνικό» υπουργείο, υπό την προϋπόθεση ότι ανάλογα βάρη θα επιφορτιστούν και άλλα «πρωτοκλασάτα» στελέχη. Μάλιστα, τους χειρισμούς του κ. Σημίτη διευκολύνει το γεγονός ότι πρόθυμος να αναλάβει άλλο καρτοφυλάκιο, όπως για παράδειγμα αυτό του υπουργείου Υγείας, φέρεται και ο υπουργός Εσωτερικών κ. Κ. Σκανδαλίδης. Τέλος, πολύ πιθανή θεωρείται η μετακίνηση σε μη-παραγωγικό υπουργείο του κ. Α. Τσοκατζόπουλου, ενώ παρά την περί του αντιθέτου πρόσφατη φιλολογία δεν τίθεται ζήτημα επιστροφής του γραμματέα του ΠΑΣΟΚ κ. Κ. Λαλιώτη στην κυβέρνηση.

Παράλληλα, όμως, ερώτημα αποτελεί για το νέο κυβερνητικό σχήμα και η θέση του υπουργού Τύπου, καθώς θεωρείται πολύ πιθανόν ότι ο κ. Σημίτης θα επιλέξει τη μετακίνηση του κ. Χρ. Πρωτόπαπα σε άλλη κυβερνητική θέση. Πολλοί στην κυβέρνηση θεωρούν σχεδόν βέβαιη την ανάληψη του υπουργείου Τύπου από τον νυν υπουργό Παιδείας κ. Π. Ευθυμίου, χωρίς όμως να αποκλείεται πλήρως και η αναβάθμιση του υφυπουργού κ. Τηλ. Χατζήρη. Αντιθέτως, σύμφωνα με πληροφορίες, δεν εξετάζεται το ενδεχόμενο επιστροφής στη συγκεκριμένη θέση του υπουργού Εργασίας κ. Δ. Ρέππα.

Το «στίγμα» της ανανέωσης

Ός προς τα πρόσωπα που θα δώσουν το «στίγμα» της ανανέωσης στο νέο κυβερνητικό σχήμα τις τελευταίες ημέρες ακούγεται μετ' επιτάσεως ότι ο ανασχηματισμός του Ιουλίου θα συνοδεύεται από την αναβάθμιση ορισμένων υφυπουργών, όπως οι κ. Γ. Φλωρίδης, Δ. Γκεσούλης και Α. Λαβέρδος, και βεβαίως με την εισοδο ορισμένων νέων στελεχών που θα καταλάβουν θέσεις υφυπουργών.

H ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ
11.5.2003

Ο πρωθυπουργός μεταξύ εκλογών και διαδοχής

Καθώς τα πολιτικά περιθώρια στενεύουν θα υποχρεωθεί να αποφασίσει για το μέλλον του

Του ΣΤΑΥΡΟΥ ΛΥΓΕΡΟΥ

Όταν προ καιρού ο Θ. Πάγκαλος είχε δηλώσει ότι ο πρωθυπουργός δυσφορεί καθώς τίθεται σε κομματικά όργανα το θέμα της διαπλοκής και της διαφθοράς, πολλά στελέχη του ΠΑΣΟΚ είχαν χαμογελάσει με νόημα. Είναι κοινό μυστικό, άλλωστε, η «αλλεργική» σχεδόν αντίδραση του Κ. Σημίτη σε τέτοιου είδους συζητήσεις. Η δήλωσή του «οποίος έχει στοιχεία να τα πάρει στον εισαγγελισμό» ήταν ο τρόπος για να βάλει τελεία και παύλα. Αυτός είναι και ο λόγος, που το μείζονος σημασίας αυτό πρόβλημα ουσιαστικά έχει ξεχαστεί από τον όψιο ενδοκυβερνητικό και εσωκομματικό διάλογο. Περαιτέρω να σημειώσουμε ότι η ανατεταγμένη δεν είναι τίποτα περισσότερο από ένα αίτημα δυνάμεων και καί αυτόν τον τρόπο παρεμποδίζει τη θεσμική σκίαση του δημόσιου βίου από τέτοια νοσηρά φαινόμενα.

Με την επιμονή αρνητική στάση του, ο πρωθυπουργός κατάφερε για χρόνια να εξοστρακίσει το πρόβλημα όχι μόνο από τις ενδοκυβερνητικές και εσωκομματικές συνεδριάσεις, αλλά ουσιαστικά και από τον δημόσιο πολιτικό διάλογο. Όπως, όμως, είχε στην «Κ» ανώτατο κοινοβουλευτικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, «οταν επί μακρόν κουκουλιώνεις τέτοια προβλήματα, αυτά μετατρέπονται σε βροδωφλεγείς βόμβες, που κάποια στιγμή σκάνε στα χέρια σου. Αυτό συμβαίνει με μας σήμερα. Δυστυχώς, ο Σημίτης δεν θέλει να καταλάβει ότι η διαπλοκή και η διαφθορά είναι ο αδύνατος κρίκος της κυβέρνησης».

Η θύελλα

Πριν προλάβει ο πρωθυπουργός να κερδίσει τις ευρωπαϊκές δόξνες του, ενέσκηψε στο κυβερνητικό στρατόπεδο θύελλα με ονοματεπώνυμο. Τα δημοσιεύματα της «Αυριανής» ουσιαστικά δεν αποκάλυψαν τίποτα δραματικό, αλλά λειτουργήσαν σαν καταλύτης για να εκδηλωθεί η συσσωρευμένη δυσφορία της κοινής γνώμης, η οποία είναι πεπεισμένη ότι οι πολιτικοί εκμεταλλεύονται την όποια εξουσία τους για σθέμιτο πλουτισμό. Η πεποίθηση αυτή δίκαια αρκείται, αλλά από την άλλη πλευρά είναι πιο κοντά στην πραγματικότητα από την εικόνα που φιλοτεχνεί για την κυβέρνηση ο πρωθυπουργός. Ακόμα και «πράσινοι» ψηφοφόροι θεωρούν ότι το ΠΑΣΟΚ έχει αποικίσει σε μεγάλο βαθμό από τις κοινωνικές δυνάμεις που το εκτόξευσαν και το στήριξαν εκλογικά και έχει μετατραπεί σε ένα κόμμα αξιωματούκων, πολλοί από τους οποίους διαπιστώνουν στη διαπλοκή και στη διαφθορά.

Μέσα σε αυτό το κλίμα, η «Αυριανή»

αναδεικνύεται στην «παράφρονα μεταβλητή» του πολιτικού συστήματος. Οι καταγγελίες της αποκτούν εμπέδεια και δημιουργούν πολιτικό θέμα. Φήμες που «οι παροικούντες την Ιερουσαλήμ» γνωρίζουν και συζητούν εδώ και πολύ καιρό, γίνονται —συνήθως με υπερβολή— πρωτοεξίδηλα και τροφοδοτούν πολιτική δυναμική. Με άλλα λόγια, ο κόμπος ήταν ξερός κι αρκούσε μία σπύθα για να βάλει φωτιά. Γι' αυτό κι ανεξαρτήτως των αμφιλεγόμενων κινήτρων του Γ. Κουρή, το ήθικοπολιτικό θέμα, που έχει προκύψει, δεν αντιμετωπίζεται με υπεκφυγές.

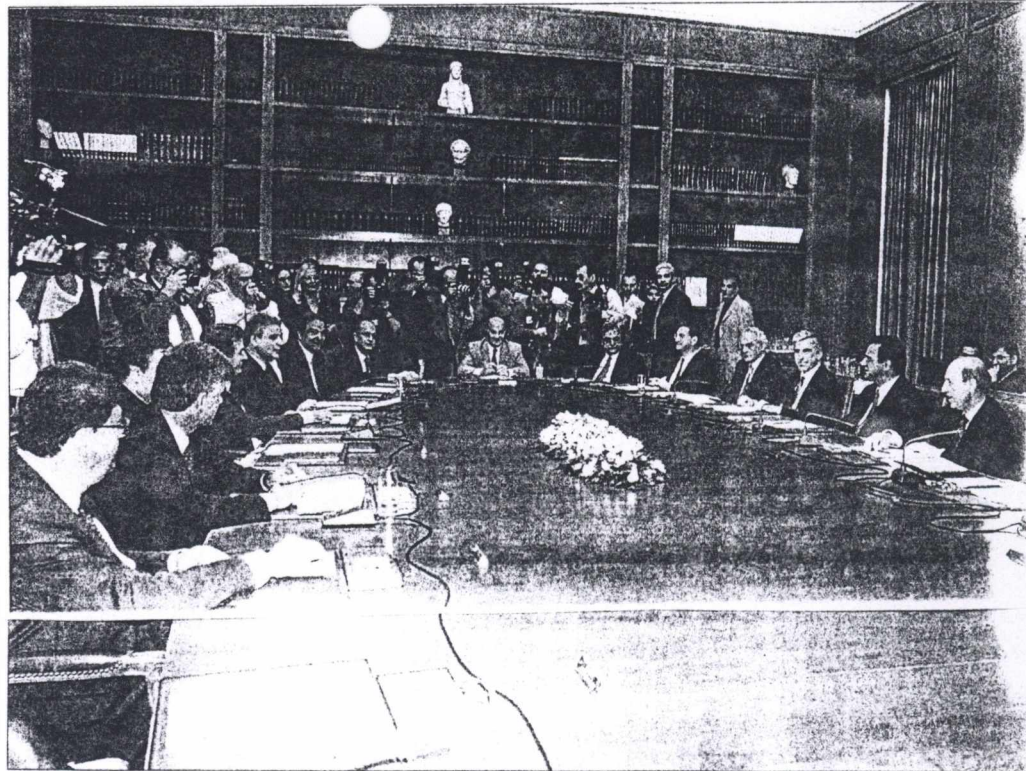
Η τακτική

Οι συνεργάτες του Κ. Σημίτη επαυλομύθωνται με κάποια υπασιδήνια και υποψήσιο. Η αλήθεια είναι ότι η τακτική του αυτά μέχρι στιγμής τον έχει ωφελήσει στον πολιτικό του βίο, αλλά στην παρούσα περίπτωση η αδράνεια τον βλάπτει. Οι υποχρεώσεις της προεδρίας είναι πραγματικά δικαιολογία, αλλά δεν τον βοηθάει και πολύ. Ούτε φαίνεται να απέδωσαν οι μέχρι τώρα ελιγμοί του. Όπως είναι γνωστό, επικέρπησε να εκτονώσει το βαρύ κλίμα και να ανακτάσει τον έλεγχο της κατάστασης απ' ενός με τις δηλώσεις του κι απ' άλλου διοικητικές τήν υποθήσει στο κανάλι της Δικαιοσύνης.

Τα γεγονότα δεν δικαιώνουν τις προσδοκίες του. Την ημερήσια διάταξη στην πολιτική σκηνή δεν τη διαμορφώνει πα η κυβέρνηση, αλλά σε μεγάλο βαθμό η «Αυριανή». Το βιβλίο του Γ. Κυρτσίου ήταν μία μικρή παρένθεση. Στάθηκε ικανό να προκαλέσει αμηχανία, αφωνία και κάποια πολιτική ζημιά στη Ρηγίλλης, αλλά ανίκανο να αντιστρέψει το κλίμα.

Όταν η «Αυριανή» ξεκίνησε τα καταγγελτικά δημοσιεύματά της, το κρισημ ερώτημα ήταν εάν οι επιθέσεις της θα περιοριζόνταν σε στελέχη, που διατηρούσαν προσωπικές σχέσεις με τον επικεφαλής Αθ. Αθανασούλη. Σήμερα, είναι προφανές ότι ο Γ. Κουρή θα «δώσει τα ρεστά του». Η επίθεσή του εναντίον της κυβέρνησης και ειδικά εναντίον του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος θα είναι μέχρι τελικής πτώσεως. Στο σημείο που έχουν φθάσει τα πράγματα, άλλωστε, η μόνη ελπίδα του να διασωθεί επιχειρηματικά και εκδοτικό είναι να κερδίσει τις επόμενες εκλογές η Ν.Δ. Κυβερνητικό κύκλο ισχυρίζονται ότι η Ρηγίλλης του έχει δώσει εμπέδως σχετικές διαβεβαιώσεις.

Το κλίμα στην κοινωνία για το κυβερνητικό κύκλο είναι πολύ βαρύ και αντανάκλαται στο εσωτερικό του. Είναι διάχυτη στα στελέχη του η αναστοχία ότι μόνο ότι βαδίζει ολιστάως

Μέχρι τελικής πτώσεως θα είναι τελικά οι επιθέσεις εναντίον της κυβέρνησης και ειδικά εναντίον του πρωθυπουργικού περιβάλλοντος.

σε εκλογική ήττα, αλλά κι ότι κινδυνεύει να απαξιωθεί ηθικά και να υποστεί πολιτικοεκλογική πανωλεμία με ό,τι αυτό συνεπάγεται. Δεν είναι περιέργο, λοιπόν, που έπειτα από μια μακρά περίοδο αφασίας, ο εσωκομματικό αμφισβήτηση αναζωπυρώνεται.

Οι σημαντικές προτάσεις του Γ. Κοσμίδη για τη μεταρρύθμιση του πολιτικού συστήματος λειτουργήσαν σαν καταλύτης για να εκδηλωθούν οι υποβόσκουσες εσωκομματικές διεργασίες. Καλά ενημερωμένες πηγές επιβεβαιώνουν αυτό που ήταν εξ αρχής προφανές: ότι ο πρωθυπουργός ήταν εκ των προτέρων ενήμερος και είχε δώσει την άδεια του στον γ.γ. του Υπουργικού Συμβουλίου να διατυπώσει τις γνωστές προτάσεις του στην εκδήλωση του Ο.ΠΕΚ. Οι ίδιες πηγές προσθέτουν ότι δεν είχε προβλέψει πως η εν λόγω ομιλία θα προκαλούσε τέτοιες αντιδράσεις.

Οι πιο κινικοί πολιτικοί παρατηρητές, πάντως, θεωρούν ότι η δημοσιοποίηση των προτάσεων Κοσμίδη ήταν περισσότερο ένα πυροτέχνημα, βερνών κόμμα είναι πολύ βαρύ και αντανάκλαται στο εσωτερικό του. Είναι διάχυτη στα στελέχη του η αναστοχία ότι μόνο ότι βαδίζει ολιστάως

σε λιγότερο επώδυνο για την κυβέρνηση θέματα. Μόλις κατέστη φανερό ότι οι αντιδράσεις υπουργών και βουλευτών άρχισαν να προσλαμβάνουν μεγάλες διαστάσεις, ο πρωθυπουργός, διά του εκπροσώπου του, έσπευσε να τμήσει αποστάσεις από αυτές τις ενδιαφέρουσες προτάσεις.

Ο Κ. Σημίτης δεν έχει τα πολιτικά αποθέματα να προχωρήσει σε τέτοιες τολμές. Τα περιθώρια ελιγμών του είναι περιορισμένα. Το ίδιο και οι δυνατότητές του να προωθησει και να διακεριθεί από πλεονεκτική θέση τέτοιου βάθους και τέτοιας έντασης αλλαγές. Εάν πιστώσουμε ανώτατο κυβερνητικό στέλεχος, οι σημαντικότερες προτάσεις του Κ. Σημίτη, οι οποίες δεν είναι η πρόθεση, Παρ' όλες τις διαβεβαιώσεις του ότι θα ηγηθεί του ΠΑΣΟΚ στις επόμενες εκλογές, η προσωπική του στρατηγική δεν έχει ακόμη οριστικοποιηθεί.

Ο άπλος, αλλά κρίσιμος παράγοντας είναι εάν θα επιλεγεί για μία από τις κορυφικές θέσεις της Ε.Ε. —φέρεται να διεκδικεί την προεδρία της Κομισιόν. Τα πράγματα πιθανώς θα έχουν ξεκαθαρίσει μέσα στα φθινόπωρο. Είναι προφανές πως, εάν πάρει το κρισημ, θα δρομολογήσει τη διαδοχή του. Εάν όχι, θα λάβει την απόφαση

του, κυρίως με βάση τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων. Σε περίπτωση που το προβόδιση της Ν.Δ. έχει διευρυνθεί πολύ, δεν αποκλείεται να αποχωρήσει για να αποφύγει μια βέλαι εκλογική ήττα.

Λόγω του αρνητικού για το κυβερνητικό κλίματος, πάντως, η πρωθυπουργική αδράνεια αποδίδεται σε «αμβλυμένα πολιτικά ανακλαστικά». Αλλά και τα πρωθυπουργικά σχέδια εν όψει Ιουλίου (σύμφωνα με τις πληροφορίες που έχουν δει το φως της δημοσιότητας) φαντάζονται οπισμαυδικές κινήσεις. Δεν είναι τυχαίο ότι στους κόλπους του ΠΑΣΟΚ πληθαίνουν καθημερινά οι φωνές, που ζητούν κάτι να γίνει και που επαναφέρουν στο τραπέζι το θέμα της διαδοχής. Με άλλα λόγια, η στάση αναμονής του Κ. Σημίτη, οταν να εκτονώσει την πίεση, τον καθιστά όμηρο. Λειτουργήσε σαν μπουίμερανγκ, αφού παγίωσε τη διάχυτη εντύπωση ότι η κυβέρνηση ουσιαστικά αρνείται να αντιμετωπίσει το φαινόμενο, γιατί είναι η ίδια βαθύτατα διαπλεκόμενη. Επιπροσθέτως, η κρουαυάλα αναχά του απέναντι στη διαπλοκή και στη διαφθορά τον έχει φέρει σε αντίθεση με το κοινό σίσθημα, γεγονός που συνεπάγεται πολιτικοεκλογικό κόστος.

Οι τάσεις

Οι προ μινών δημοσκοπήσεις επιβεβαιώνουν τις τάσεις που έχουν ήδη καταγραφεί. Δηλαδή, ότι το προβόδιση της Ν.Δ. αρχά αλλά σταθερά διευ-

ρύνεται. Το βαρύ κλίμα κατά πάσα πιθανότητα θα ενισχύσει αυτό το προβόδιση, παρότι η κοινή γνώμη δεν τρέφει πολλές ελπίδες ότι τα πράγματα θα βελτιωθούν εάν αλλάξει η κυβέρνηση. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εξανεμίζεται και τις μικρές δυνατότητες του ΠΑΣΟΚ να αντεπιτεθεί και να καλύψει τη διαφορά. Ισως γιατί ο μεγαλύτερος ανταπλοσ του είναι η κόπωση και η αποχήτευση κοινωνικών στρωμάτων, που παλαιότερα το στήριζαν.

Εάν τα αποτελέσματα είναι δυσμενή, το κομματικό ένστικτο αυτοσυνητήρησης εκ των πραγμάτων θα εκδηλωθεί με πολύ μεγαλύτερη ένταση. Δεν είναι τυχαίο ότι πολλά κορυφαία στελέχη του κυβερνητικού κόμματος προπών αποστάσεις απ' όλη αυτή την πρόθεση. Όπως τονίζουν οι κατ' ιδίαν συζητήσεις, δεν είναι δυνατόν να θεωρηθεί κομματικό καθήκον η προφορά πολιτικής κλήυης σε συμπεριφορές που είναι τουλάχιστον ηθικά απορόδεκτες. Δεν είναι περίεργο, λοιπόν, που πολλοί διατυπώνουν δυσόιωνες προβλήσεις για την τροπή που θα λάβουν οι εργασίες της Κεντρικής Επιτροπής, η οποία συνέρχεται —πειρα από πολύ καιρό— στις 27 Μαΐου. Φαίνεται πως δεν έχουν άδικο στελέχη του ΠΑΣΟΚ, τα οποία ισχυρίζονται ότι στο σημείο που έχουν φθάσει τα πράγματα, το όμηρο του Έλληνα πρωθυπουργού προς την προεδρία της «Κομισιόν» δεν είναι απλώς μία φιλοδοξία. Είναι και μία προσωπική πολιτική ωστρία.